

WATERBEHEER KOST RUIMTE

(en kan heel veel
voordelen hebben)

DELTACOMMISSARIS PETER GLAS

Het is inmiddels 25 jaar geleden dat het Land van Maas en Waal geëvacueerd moest worden vanwege een dreigende dijkdoorbraak. Dat heeft enkele commissies en adviezen later geresulteerd in het groot nationaal project Ruimte voor de Rivier en een Deltaprogramma, inclusief de nieuwe functie van Deltacommissaris. Die commissaris kijkt niet alleen naar mogelijke wateroverschotten, maar ook naar de problematiek van een tekort aan water en de gevolgen daarvan. Peter Glas is sinds 2019 Deltacommissaris. Volgens hem kan elke grondeigenaar een bijdrage leveren aan de diverse wateropgaven die er liggen. Werk voor rentmeesters dus!

Nederland kreeg in 2018 te maken met extreme weersomstandigheden: langdurige droogte, hitte en fikse hoosbuien. In de zomer van 2019 sneuvelde het nationale hittesterecord uit 1944. Onderzoek liet tegelijkertijd zien dat de zeespiegel in de toekomst mogelijk sneller gaat stijgen dan waar de deltasenario's van uitgaan. Klimaatverandering zou volgens het World Economic Forum wel eens de grootste

dreiging kunnen zijn voor de wereldeconomie. Nederland moet zich dus goed blijven voorbereiden op de gevolgen van klimaatverandering, vindt Deltacommissaris Peter Glas. "En dat betekent dat we ons goed moeten beschermen tegen hoogwater, dat we moeten zorgen voor voldoende zoetwater en dat we ons land klimaatbestendig en waterrobuust moeten inrichten."

VASTHOUDEN – BERGEN – AFVOEREN

In het Deltaprogramma werken rijk, provincies, gemeenten, waterschappen en bedrijfsleven samen aan een robuust watersysteem. Hoe doe je dat in een 'verwarrende tijd' waarin waterschappen gewend waren om vooral water af te voeren terwijl nu juist

Rentmeester in de uiterwaarden

Wouter Verbeek is als rentmeester bij Rijkswaterstaat druk doende met de vegetatie in de uiterwaarden. "Rijkswaterstaat werkt aan risicogestuurd vegetatiebeheer zodat de inrichting van de uiterwaarden voldoet aan de hoogwaterveiligheidsdoelstelling uit de Waterwet. Met de zorgtaak dat de gehele rivierbak (rivierbedding inclusief uiterwaarden) voldoet aan de vegetatielegger. Het doel van de Vegetatielegger is om de norm voor vegetatie in het rivierbed vast te leggen ten behoeve van de hoogwaterveiligheid en de waterkwaliteit. Door het uitvoeren van vegetatieonderhoud op basis van de Vegetatielegger wordt bijvoorbeeld voorkomen dat het doorgroeien en uitbreiden van vegetatie in het rivierbed bij hoogwater leidt tot onverantwoord hoge waterstanden. Ook kan op basis van de vegetatielegger de vegetatie worden verwijderd om een bijdrage te leveren aan de waterkwaliteit."

"Een deel van ons werk bestaat er uit dat we met grondeigenaren, dat zijn agrarische ondernemers, particulieren maar ook natuurbeheerders, bekijken of de vegetaties nog aan de norm voldoen. De Staat is zelf ook grondeigenaar in de uiterwaarden. Voor het onderhoud wordt een deel van het eigendom verpacht. Het sluiten van een pachtovereenkomst is voorbehouden aan het Rijksvastgoedbedrijf. In de nieuw uit te geven pachtovereenkomsten worden door Rijkswaterstaat ook aanvullende pachtvoorwaarden meegegeven ten aanzien van de Vegetatielegger."

Rentmeester NVR Wouter Verbeek

'In Oost-Nederland heb ik landgoederen gezien waar ze al heel ver waren met water vasthouden, vloeiveiden weer gebruiken en waterstandsverhoging.'

ook de droogte een steeds groter issue aan het worden is? Glas: "De grote uitdaging voor waterschappen is om hun infrastructuur zo in te zetten dat die beide doelen kan dienen. Simpel voorbeeld: een sloot is nu bedoeld om water af te voeren, maar je kunt hem ook gebruiken om water vast te houden. Het bewustzijn dat we echt die kant op moeten, is zich aan het verdiepen. Alle waterschappen, alle gemeenten, alle provincies zijn zich bewust van het probleem en kennen inmiddels de trits 'vasthouden – bergen – afvoeren' voor zowel het landelijk als het stedelijk gebied. We zitten nu in de volgende fase: wat gaan we daar aan doen? Hoe gaan we dat in de praktijk uitvoeren?"

BODEM

De grote uitdaging is volgens Glas dat overheden, grondeigenaren en marktpartijen 'water' gaan koppelen aan 'ruimte'. Daarom is het van groot belang om de doelen van het Deltaprogramma door te laten werken in de omgevingsvisies van Rijk, provincies en gemeenten, en mee te nemen bij de voorbereiding van concrete projecten in het fysieke domein. Glas: "Water vasthouden is stap 1

voor een beter waterbeheer. En dat doe je bij voorkeur in de bodem en dat kan meestal gewoon goed samen met de bestaande functies. We hebben de bodem en het belang daarvan voor het waterbeheer de afgelopen decennia denk ik wel wat veronachtzaamd. We moeten dus weer meer aandacht krijgen voor leven in de bodem, het vasthouden van koolstof en daarmee dus ook voor het vasthouden van water. We moeten de beschikbaarheid van het water dus slim gebruiken."

REKENING HOUDEN MET TEKORTEN EN OVERSCHOTTEN

Daarbij zijn de grondeigenaren en -gebruikers onontbeerlijk, vindt Glas. Want daar zullen uiteindelijk toch de maatregelen moeten plaatsvinden. Een individuele agrariër, landgoedeigenaar of natuurbeheerder kan zelf besluiten om maatregelen te nemen om bijvoorbeeld water langer vast te houden. In veel gevallen hebben ze daar volgens Glas zelf ook belang bij. "In Oost-Nederland heb ik enkele landgoederen gezien waar ze al heel ver waren met water vasthouden, met oude vloeiveiden weer gebruiken, met

waterstandsverhogingen om verdroging tegen te gaan. Ook zijn sommige agrariërs al heel ver met het verbeteren van de bodem en hebben ze daar uiteindelijk ook profijt van in hun opbrengsten. Goede voorbeelden zullen in de praktijk laten zien dat het vaak in het belang van de eigenaar zelf is om water langer vast te houden. Van dit soort initiatieven moeten we het hebben. Probeer adaptief te zijn, water altijd te integreren in je plannen, samen te werken met overheden en andere marktpartijen. Het gaat er om nu al rekening te houden met tekorten of overschotten aan water die mogelijk kunnen optreden. Er daar komt niet per se regel- of wetgeving aan te pas. Het is nu vooral een moreel appèl om als grondeigenaar mee te denken over het waterbeheer in combinatie met andere gebruiksfuncties. Werk voor rentmeesters dus! En dus hoop ik van harte dat die beroepsgroep veel kennis over water heeft of anders tenminste zich er van bewust is dat water altijd een belangrijke rol speelt bij een inrichtingsplan."

